

İSMET ÖZTÜRK
YAŞAMI, MÜCADELESİ
VE GÖRÜŞLERİ

KURTULUŞ
SOSYALİST DERGİ
YAYINLARI

KİTAP DİZİSİ: **19**
ARALIK 2011
1 TL

KURTULUŞ
SOSYALİST DERGİ
YAYINLARI

internet: <http://www.ksd.net.tr/>
e-posta: kurtulussosyalistdergi@gmail.com

en nihayetinde gülüp geçti! Kurtuluş'un birlik anlayışını revize ederek 'sosyalist demokrasi' garabetine sınıfsal uzlaşma temelinde parti uydurmaya çalışanlara karşı kendi yazıları ile birlikte, "Temel İlkeler"i bırakarak yanıt verdi.

Midesinin sağlamlığı ölçüsünde her türlü birlik girişimine heyecanla yaklaşması, entrikacılar tarafından kullanılabilirdi! Bunca mücadeleden sonra *bu kadarını* öğrendiği için olsa gerek, örneğin ölümünden sonra *Devrimci Eylem Birliği* girişimi içindeki tavrının 'sosyalist demokrasinin birlik anlayışına' tarihsel malzeme yapılmaya çalışılmasında olduğu gibi, olası her türlü çarpıtmaya karşı, belki de ölümü ile yarışircasına yazıp bitirdiği (ölümüne kadar ne yazılı ne de sözlü olarak hakkında bir satır laf edilmeyen) *THKP-C'den Kurtuluş'a Mücadele Hayatım* (Dipnot Yayınları, Ankara, 2010) adlı kitabını bıraktı.

Sosyalizm mücadelesine katılmaya karar verdiğinde, üzerindeki mülkleri satarak nesi var nesi yoksa öylece girmişti sosyalizm kulvarına. Gelecek kuşaklara komünist bir sorumlulukla ve sanki son raporu olarak yazdığı bu kitapla da geçmişteki ve şimdiki yoldaşlarına elveda demiş oldu. Bu onun gelecek kuşaklara merhabası olacaktır.

Anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

Türkiye sosyalist hareketi önemli ve renkli isimlerinden birisini, **İsmet Öztürk**'ü kaybetti. Ölümü sonrasında, naşını kadavra olarak üniversiteye bağışlamasıyla, kendisini sonsuzluğa uğurlayanlara bir kez daha öncülük etti ve sürekli vurguladığı ideolojik mücadelenin bir boyutunu daha gözler önüne serdi. Hayatı boyunca geliştirmeye çalıştığı doğru devrimci tavrın, ancak ideolojik mücadele ve gelişmişlik içinde ortaya konabileceğinin bizzat yaşayan kanıtı oldu ve en doğru tavrın ancak komünizme ait olabileceğini ölümü ile bir kez daha gösterdi. Halkın değerleri ile uzlaşmaya değil, işçi sınıfının enternasyonalist mücadelesi ile çakışmaya kendini adadı. Onu yolcu eden eski - yeni yol arkadaşları arasında herkesin kendince bir 'Çörtük İsmet' yaratma, işine gelen yönlerini ve hatıralarını canlı tutma ve gerisini unutma, unutturma tavrına karşı İsmet Öztürk'ün kim olduğunu ve mücadele çizgisini bir kez daha anımsatmakta yarar görmekteyiz.

Devrimci çevrelerde ve özellikle Karadeniz bölgesinde ‘Çörtüğün İsmet’ olarak anılan İsmet Öztürk’ün yoğun ve çok boyutlu mücadelelerle geçen yaşamı, geriye çok değerli davranış örnekleri, deneyimler, görüşler bırakarak son buldu. Onun, ezici çoğunluğu üniversite - öğrenci gençlik kökenli devrimci çevrelerde ilk göze çarpan farklılığı, ilköğretim mezunu olması, kahvehane - meyhane işletmecisi bir çevreden gelmesiydi. Ama o, sosyalist olurken, kendi anlatımıyla, eski kimliğini ‘Allah’ın rahmetine kavuşturup kurtulmuş’, geçmişini aşarak devrimci harekette yerini alıp önder konuma gelmişti.

‘Çörtük İsmet’in, memleketi olan Samsun’un Çarşamba ilçesinde TIP’in örgütlenmesinden başlayıp MDD’ye ve Mahir Çayan’larla birlikte THKP-C’ye; modern sanayi proletaryası temelli proletarya partisini savunan yol ayrımıyla KURTULUŞ hareketinin oluşturulmasına; tasfiyeciliğe, ikamecilığe karşı çıkarak dünyanın, insanlığın kurtuluşunun işçi sınıfının kurtuluşuyla sağlanacağından taviz vermeyen ve proletaryanın devrimci komünist partisinin işçi sınıfının bağrından örgütlenmesinin olmazsa olmazlığını vurgulayan tutumuna uzanan mücadelesinde öne çıkan nitelikleri, çevresinde ona karşı gösterilen geniş sevgi ve saygının da kaynağıdır.

O, kendisini mücadeleye adanmıştı, gözü mücadeleden başka bir şeyde olmadı. Yaşamını, her şeyiyle, bütünüyle, politikaya, sosyalizm mücadelesine verdiği gibi, en zor koşullarda da, işkencede veya cezaevinde olsun, örgütsel tasfiyeler karşısında olsun, mücadelesinden vazgeçmedi. Yaşamını, yaşam koşullarını her zaman yoldaşlarıyla paylaştığı gibi, faşistlerle çatışmalardan propaganda seminerlerine kadar her alanda en önde oldu. Çalışkanlığı ve mücadele azminin yanı sıra, yoldaşlarını kendinden önce gözetmesi ve sahip çıkmasıyla da devrimci harekette örnek ve önder oldu.

İsmet yoldaş, hareket içerisinde önderlik yaparken kendisini yenilemekten, geliştirmekten de geri durmadı. İşçi sınıfının sosyalizm mücadelesinin pratik sorunlarına olduğu kadar teorik sorunlarına da kafa yordu. Devrimci harekette ‘alaylı’ olarak nitelenmesine yol açan kökenine karşın, çoğu ‘mektepli’ devrimciyi fersah fersah aşan bir entelektüel birikime ve teorik düzeye sahip oldu. Benimsediği marksizm-leninizm doğrultusunda yanlış olduğunu gördüğü görüşlerinden kopmaktan, politik tutumunu değiştirmekten de kaçınmadı; sosyalist harekette ortaya çıkan çeşitli yol ayrımlarında yer aldı.

sönümlenmesini sağlamakla yükümlüdür. Bunun için, o, burjuvazinin aksine, bütün toplumu adım adım yönetime katacak mekanizmaları oluşturup herkesi yönetici yaparak yöneten - yönetilenin olmadığı bir toplumu yaratmak zorundadır.

Proletarya hedefine ulaşmak için öyle kurallar koyacaktır ki, bu kurallar yaşam tarzı haline geldikçe kendiliğinden sönmülenip kaybolacaktır. Hemen anlaşılacağı gibi, bu durum da burjuva demokrasisi ile proletarya demokrasisinin nitelik farkını açığa vurur. Burjuvazi devlet güçlü oldukça güçlenirken, proletarya devlet sönmüldükçe hedefine yaklaşır.

Sözün özü, ‘demokratik sosyalizm’, ‘21. Yüzyıl sosyalizmi’, ‘özgürlükçü sosyalizm’ gibi çarpıtmaların kendi liberalist reformizmlerine uygun olarak yalınlığı örgütlemeye çalışmaktan başka hiçbir anlamı yoktur.” (İsmet Öztürk, *THKP-C’den Kurtuluş’a Mücadele Hayatım*, s. 218)

İşyeri hücreleri üzerinde yükselen ve –egemen sınıf olarak toplumu yönetecek olan– işçi sınıfına bir bütün olarak yol gösterecek, onun öncü savaşçısı niteliği taşıyan *komünist işçi partisi* anlayışını savunan İsmet Öztürk, herhangi bir biçimde parti oluşturarak işçiler dâhil halktan kendi iktidarlarını desteklemesini isteyen ikameci parti anlayışını da eleştirmiştir:

“Ülkemizde birçok örneği olduğu gibi, bu partiler, sınıfın faaliyet alanı dışında kahveden veya mahalleden yanlarına birkaç işçi de alarak veya hiç almayarak, salonlarda ‘komünist’ partiyi kurup o parti ile halk kategorisine giren bütün kesimlere giderler. Hatta subjektif olarak işçilere birincil önceliği verebilirler. Örgütlenme açısından, çeşitli zorluklar içeren işçi kesimine göre daha kolay olan aydın kesim, niyetlere rağmen partiyi doldurur. Aksi bile olsa, böyle oluşturulmuş partinin yönetimi sınıfın dışında olduğu için, bu parti sınıftan destek istemekten öteye geçemez. Bunlar, sınıfın iktidar olması için onun bilinçlenip örgütlenmesi yerine, kendilerini desteklemesi için sınıfı bilinçlendirmeye çalışırlar. İlk adımda başlayan ikameci anlayış...” (İsmet Öztürk, *THKP-C’den Kurtuluş’a Mücadele Hayatım*, s. 220)

Yaşamı boyunca sosyalizmin ilkelerine bağlı kalan, dünya sosyalizminin sorunlarına eğilmenin ve teorinin geliştirilmesinin bir parçası olunması gerektiğini vurgulayan *Çörtüğün İsmet*, işçi sınıfını teorinin merkezinden uzaklaştıran her tür uzlaşmacı, reformist ve küçük-burjuva akıma karşı mücadele etti ve moda akımlara uzak durdu. Bu çerçevede, “*Komünist Manifesto’da Marx ve Engels’in tasvir ettiği sınıflar tablosu gerçekleşmemiştir, toplum bir tarafta işçi sınıfı, diğer tarafta burjuvazi diye kutuplaşmamıştır, ara sınıflar durmaktadır*” minvalli sözlerle, teorinin merkezine sınıfsal uzlaşmayı ve bu anlama gelmek üzere “sosyalist demokrasi”yi yerleştiren bazı akhevvel Kurtuluşçulara akıl erdiremedi! Tahsili buna yetmedi... “Bu kadar saçmalık ancak tahsille mümkündür” dedi ve

iddiasında olan parti veya örgütlerin liderlerinden de duyuyoruz. Proletarya için durum ise, ulaşılması kaçınılmaz bir duraktır.” (İsmet Öztürk, *THKP-C'den Kurtuluş'a Mücadele Hayatım*, s. 210)

Buna bağlı olarak işçi sınıfının bağımsızlığını, partisinin ve devletinin üretim yerleri temeli üzerinde örgütlenmesini vurgulamıştır:

“Proletarya, bazı koşullarda çeşitli emekçi kesimlerle kendi önderliğinde ittifaklar kurarak, devrimi yapıp iktidarı paylaşabilir. Ancak partisini asla kimse ile paylaşamaz. İdeolojik, teorik, siyasi ve örgütsel bağımsızlığını gözbebeği gibi korumak zorundadır.

Proletaryanın esas olarak sınıf tavrını gösterdiği yer ve zaman, üretimdir, işyeri birimidir, karşı sınıfla karşı karşıya geldiği zamanlardır. Proletaryanın her türlü örgütlenmesinin temel mekânı, üretim ve işyeri birimleri olmak zorundadır.

Proletaryanın egemen sınıf olarak *devleti* ve bütün toplumu yönetir duruma gelebilmesi, komünizm için mutlak zorunluluktur. Bu örgütlenmenin temel birimi, büyük fabrikalardan başlamak üzere olabildiğince tüm işyerleri olmak zorundadır. Zira komünizme kadar, yani yöneten - yönetilen ayırımının olmadığı bir topluma ulaşana kadar, bütün kademelerdeki yönetim, feyzini ve direktifini buralardaki örgütlenmelerden almak zorundadır.” (İsmet Öztürk, *THKP-C'den Kurtuluş'a Mücadele Hayatım*, s. 211)

Bu temelde, İsmet Öztürk, işçi sınıfının komünist partisinin de, öncü işçilerin örgütü olmasının, diğer bir deyişle işçi sınıfının öncü kesiminin örgütlenmesi olmasının zorunluluğunu dile getirmiştir:

“Proletaryanın sosyalist devrimi yapıp, egemen sınıf olarak toplumu ve devleti yönetebilmesi için tüm diğer örgütlerinden farklı bir örgüt olan, devrimci komünist bir partiye ihtiyacı vardır. Ağırlıklı olarak ekonomik hakları için mücadele eden sendikalar, işçilerin esas olarak oldukları gibi örgütlenmesi iken ve devleti yönetecek Sovyetler, devrimden yana olan işçilerin ve varsa müttefiklerinin örgütlenmesi iken, buna karşılık parti, işçilerin olması gerektiği gibi örgütlenmesi, yani eğitilip yetkinleşmiş öncülerinin örgütü olmak zorundadır. Diğer bir deyişle, partinin, mücadelede deney - tecrübe kazanmış, marksist formasyonu yeterli olan öncü işçilerin örgütü olması gereklidir.” (İsmet Öztürk, *THKP-C'den Kurtuluş'a Mücadele Hayatım*, s. 212)

Hedefi sınıfların ortadan kaldırılması, komünizm olan işçi sınıfı demokrasisinin burjuva demokrasısından kökten farklı olduğu vurgusuyla, İsmet Öztürk, ‘demokratik sosyalizm’ vb adlarla anılan akımların reformist niteliklerini saptayarak mahkûm etmiştir:

“Egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın görevi, yalnızca üretim araçlarına el koyup soygun - sömürü düzenini ortadan kaldırmakla sınırlı değildir. O, bütün sınıflarla birlikte kendisini de sınıf olarak ortadan kaldırıp demokrasiyi son hedefine ulaştırarak aynı zamanda bir diktatörlük olan demokrasiyi de ortadan kaldırmakla, daha doğrusu

1974 sonrasında Karadeniz bölgesinde devrimci hareketin toparlanmasını sağlayan, hareketin kitleleşmesinde ve Karadeniz Dev-Genç’in kurulmasında belirleyici rol oynayan İsmet Öztürk’ün, Kurtuluş hareketinin oluşumunda da benzer bir rolü olmuştur. Kurucularından olduğu Kurtuluş’un bir siyasi hareket olarak çıkışında dayandığı tabanın ağırlıklı kesimini Karadeniz bölgesi oluşturuyordu. Oluşumu ve gelişimindeki bu önde gelen yeri nedeniyle, İsmet Öztürk’ün rolüne yer vermeden, Kurtuluş hareketinin tarihi de eksik kalır.

Kurtuluş hareketinin gelişimi ve tarihi çeşitli yönlerden incelenebilir ve değerlendirilebilir. Bu yönlerden birisi de Kurtuluş’un iç ilişkileri ve yapısıdır. Bu çerçevede de hareketin başını çeken kişilerin aldıkları tutumlar ve aralarındaki ilişkiler ele alınabilir.

Başlangıcından itibaren, hareket içerisinde kişiler arasında, nispi görüş ayrılıklarını da içeren, belirli farklılıklar bulunduğu gibi, kurumsallaşmış biçimde işleyen bir iç demokrasi de yerleşmemiştir. Bu durumda örgütlenmenin nesnel anlamdaki eksiklikleri öznel unsurlarla aşılmaya çalışılıyor, iç sorunların üstesinden gelmek, ‘birlik’ arzusunun güçlülük derecesine bağlanıyordu. Ancak, hareketin iç örgütlenmesinin gelişmemişliği, farklılıkların ve iç çelişkilerin sağlıklı yöntemlerle çözümlenmesini de zorlaştırıyordu. Buna bağlı olarak, kişisel farklılıklar, kaynaşma - zenginleşme - gelişme sürecinden çok, farklı örgütsel tabanları da içeren gruplaşmalara ve bunlar arasında, biraz abartmayla ‘federatif’ denebilecek ilişkilerin kurulmasına yol açtı.

Böyle bir yapı üzerinde geliştiği için, Kurtuluş’un iç hayatında gruplar arası ilişkilerin ve mücadelelerin önemli bir yeri oldu ve dolayısıyla gruplar arası mücadeleler Kurtuluş tarihinin yine önemli bir parçasını oluşturdu. İşte bu açıdan bakıldığında Kurtuluş tarihinin bir boyutu da, İsmet Öztürk’ün adıyla özdeşleşen ‘Karadeniz grubu’ ile ‘merkez hizip’ arasındaki iç politik mücadeledir. Taraflar arasındaki ‘etkinlik kavgası’ 1980 öncesi süreçte, ilk günlerde ‘merkez hizbin’ Karadeniz bölgesinde özel ilişkiler kurma arayışından, 1979’da İsmet Öztürk’ün, kendisinin sürdürdüğü *Devrimci Eylem Birliği* görüşmelerinden Kurtuluş’un çekilme kararı almasıyla ortaya çıkan örgütsel bunalımda ‘bölgeye geri dönmek’ ‘tehdidini’ öne sürmesine kadar çeşitli biçimler almıştır.

Kurtuluş’un oluşumu sürecinden başlayarak gelişen bu iç mücadeleyi daha sonra yorumlarken İsmet Öztürk, sorunu genelleyerek ele almış ve bir ‘anlayış sorunu’ olarak değerlendirmiştir:

“*Bu arkadaşlar neden benden kurtulmak istiyorlardı? Önce bu soruyu düzelteyim. Bu arkadaşlar benden değil her türlü muhalefetten hayat boyu kurtulmaya çalışmışlardır ve hâlâ çalışıyorlar. Hem de mide bulandıran sorumsuzluklar; çetecilik, tacizcilik vs. gibi argümanları kullanarak. Sorun hiç de çetrefil değil. Bana göre oldukça da yalın ve basit. İKAMECİ, küçük-burjuva devrimci demokrat anlayış.*” (İsmet Öztürk, *THKP-C'den Kurtuluş'a Mücadele Hayatım*, s. 137)

1980 sonrası, ‘geri çekilme’ tartışmaları, örgütsel düzenlemeler, ‘yürütme’ seçimi, merkez üyelerinin ‘korunmaya’ yurtdışına gitmeleri, sekreterlik vb sorunlar, sürmekte olan iç mücadelelere yeni zemin oluşturdu ve boyutlarını artırdı. İsmet Öztürk, ‘geri çekilme’ politikası konusundaki tutumuna da bağlı olarak yürütme-ye alınmamıştı. Yurtdışına ‘korunmaya’ giderken ise, örgütün yurtiçinden yönetilmesi anlayışını, yurtiçindeki merkez üyelerine ‘açık çek’ diye nitelenen desteğiyle vurgulamıştı.

İsmet Öztürk, 1980 sonrası askeri diktatörlük koşullarında merkez komitesindeki ilişkilerini ve karşılaştığı tasfiyecî tutum ve uygulamaları şöyle anlatıyor:

“... Karar toplantılarına hepimizin katılması gerekirken birçok karar toplantısına ben çağrılmıyordum. Alınan kararlardan sonra yaptığımız toplantılar öylesine kısa zamanda bitiriliyordu ki, söyleyeceğim hiçbir şeyi tam olarak söyleme olanağı bulamıyordum. ‘Siyasi faaliyete paydos’, ‘yaprak bile kıpırdamayabilir’ gibi kararların alınmasında ben olmadığım gibi, kararları yüz yüze tartışmıyorduk da. Zira ‘korunma, önlem’ gerekçeleri ile toplantının (benim çağrıldığı) başlamasıyla bitimi bir oluyordu. Ben de aldıkları kararlara ilişkin mektup yazıyordum. Görüştüğümüzde, ‘Bizim aldığımız karar, senin yazdığın biçimdedir’ deniyordu. Ancak ne yazılanlar ne de yapılanlar benim yazdıklarına uyuyordu.” (İsmet Öztürk, *THKP-C'den Kurtuluş'a Mücadele Hayatım*, s. 164)

Tasfiyeciliğin vardığı boyutlara değinirken bunun örgütlenmeye ve harekete verdiği zararlara işaret ediyor:

“Yapılan hatalar ve örgütümüzün fiziki olarak yediği darbelerden daha da vahim olan, şaşkınlık, eylemsizlik, insanlarımızı ‘başınızın çaresine bakın’ diyerek sokakta bırakmak, kararları ve yapılanları insanlarımızdan gizlemek, duyulunca inkara, değişik anlatmaya, yumuşatmaya çalışmak, giderek komite, seksiyon lağvetmek, bunlarla da yetinmeyip üyelikleri askıya almak gibi tasarruflar, insanlarımızın moralini, güvenini ve inancını yıktı. Sosyalist veya sosyalistlik iddiasında olan bütün örgütlerde özellikle zor dönemlerde yöneticilerin tavırları daha bir önem kazanır, adeta belirleyici düzeye yükselir. Hele bizim gibi küçük-burjuva, devrimci demokrat niteliği yeterince aşamamış, ikameci örgütlerde ise, merkeze, duruma göre lidere güven, örgüte güvenle eşit anlamdadır.” (İsmet Öztürk, *THKP-C'den Kurtuluş'a Mücadele Hayatım*, s. 168)

yükselişin önleyicisi olarak kullandı. Bunu ya sendikalaşmayı önlemeye çalışarak ya grev kırıncılığı, faşist sendikalar ve siyasetlere yönlendirerek yaptı. Ama en vahimi ve onlar için en bereketlisi, sosyalistleri kendi istedikleri alana çekip işçi sınıfıyla bağ kurup bilinçlendirip örgütlemelerini önlemeyi başarıyla yerine getirmeleri olmuştur. Meşhur ‘iti ite kırırma’ sözlerini hatırlayalım.

Sosyalizm hedefinden kopuk, ona bağımlı olmayan ve ona hizmet etmeyen, dolayısıyla işçi sınıfından kopuk, onların alanında onlara karşı verilen mücadele, reformist anti-faşist mücadelenin ta kendisidir.

Komünistlerin görevi hangi koşul ve durumda olursa olsun, her türlü mücadeleyi devrim mücadelesine hizmet edecek biçimde yürütmektir. Bunun için ertelenemez birincil görev, işçi sınıfını bilinçlendirip örgütleyerek onun bütün kötülüklerin karşısına dikilmesini sağlamaktır. Onlarla birlikte en önde savaşarak, ‘bu dünyayı kurtarma görevlerinin’ yol ve yöntemlerini öğrenmelerine yardımcı olmaktır. Faşizmi yenecek, devrimi yapıp sosyalizmi kuracak olan işçi sınıfının dışındaki ‘biz’ değil, işçi sınıfının kendisidir. Hedefi doğrudan kendisi olan faşizm gibi bir melanete işçi sınıfının duyarsız kalacağını düşünmek, hem sınıftan hem de sosyalizmden umudu kesmektir. Tabii ki uslu uslu duran sınıfa faşistler saldırmaz. Hele bir atılımlara başlasınlar, o zaman ne olacağı anlaşılır.” (İsmet Öztürk, *THKP-C'den Kurtuluş'a Mücadele Hayatım*, s. 207)

Toplumsal sorunların çözümünde işçi sınıfının mücadelesinin belirleyiciliğini savunması temelinde İsmet Öztürk, bütün sorunların tartışılmasında, *işçi sınıfının tarihsel misyonu* konusuna en başta yer vermiş, bunu öne çıkartmıştır:

“Proletaryaya gelince, onun devrimi ve kurtuluşu, yalnız bütün insanlığın kurtuluşu değil, Engels’in deyimiyle, ‘dünyanın’ kurtuluşudur; yani tüm gezegenimizin kurtuluşudur. Çünkü proletarya, özel bir haksızlığa değil haksızlığın kendisine, özel bir sömürüye değil sömürünün kendisine karşı savaşarak, eşitsizlik ve haksızlıkları ortadan kaldırmadan kendi uğradığı haksızlığı ve sömürüyü ortadan kaldıramaz.” (İsmet Öztürk, *THKP-C'den Kurtuluş'a Mücadele Hayatım*, s. 209)

Komünizm ile işçi sınıfı arasındaki ilişkiyi de bu temele dayandırmıştır:

“Toplumun tüm diğer sınıf ve tabakaları gibi proletarya da içinde yaşadığı toplumun değer yargılarından nasibini almıştır. Onun özelliği, üretimdeki konumu ve bireysel kurtuluş olanaklarının olmayışındır. Aynı zamanda nihai kurtuluşu olarak ezen ve ezilenin olmadığı bir toplum sistemine mahkûm oluşudur. Dolayısıyla onun yerine hiçbir sınıf, kişi veya örgüt ikame edilemez. Zira ondan başka, sınıf olarak, nihai kurtuluşu sosyalizme mahkûm, onu sonuna kadar götürecektir potansiyele sahip başka sınıf, zümre veya tabaka yoktur. Ancak onların içine sınıfını inkâr etmiş çeşitli sınıflardan komünist veya komünist olduğunu söyleyen veya zanneden tek tek bireyler katılırlar. Bu ikinciler esas olarak sosyalizmi bir istem, bir arzu meselesi olarak görürler. Bunu utangaçça da olsa bazı sosyalist

ları kabullenip teorimizi daha geliştirip aşarak pratiğimizi ona uyduracağız veya şimdi çoğunluğun yaptığı gibi teorimizi pratiğimize uyduracağız. Biz de tastamam ikincisini yaptık.” (F. Yıldız, “Kurtuluş Örgütünün Geçmişi ve Bugünü”, Ocak 1985, s. 26-7)

Bu değerlendirmeye uygun olarak da, faşizme karşı mücadele görevinin işçi sınıfı içerisinde çalışma sürdürülmesinin karşısına konamayacağını, komünistlerin öncelikli görevinin komünist işçi partisini yaratmak üzere işçi sınıfının bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi olduğunu vurgulamıştı:

“proletaryayı toplumsal muhalefetin önderliğini yapabilecek bilinç ve örgütlülüğe yükselterek, kendisini iktidar alternatifi olarak sunup kabul ettirmesi... Eğer proletarya bu bilinç ve örgütlülüğün yoksun, dolayısıyla komünist işçi partisi yoksa komünistlerin biricik görevi, bütün güçleriyle proletaryayı bu bilinç ve örgütlülüğe yükselterek, komünist işçi partisini yaratmaktır. Bunun önüne hangi neden olursa olsun, hiçbir görev geçirilemez. Hele antifaşist mücadele gibi bir görevi bununla karşı karşıya getirmek mümkün değildir. Zira antifaşist mücadele, ancak ve yalnızca iktidar alternatifi bütünlüklü bir siyasal örgütlenmeyle doğru rayına oturur ve amacına ulaşabilir.” (F. Yıldız, “Kurtuluş Örgütünün Geçmişi ve Bugünü”, Ocak 1985, s. 22)

Kurtuluş içerisinde gelişen sapmaya karşı ideolojik mücadele sürdüren İsmet Öztürk, sosyalizmin bir dizi temel sorunu karşısında ifade ettiği görüşleriyle de marksizmi savunmuştur. Bunlar arasında, *faşizm ve faşizme karşı mücadele* konusu önde yer tutar. Faşizmi sınıf mücadelesi temelinde değerlendiren İsmet Öztürk, komünistler için, faşizme karşı mücadeleyi sosyalizm hedefine bağlamanın zorunluluğuna işaret etmiştir:

“Faşizm, egemen sınıfların işçi sınıfının iktidarından ve iktidar mücadelesinden korkmasından yaratılan ve beslenen bir fenomendir. Şartlara göre bir sürü kompleks ilişkiler olmakla birlikte, son tahlilde hedef kapitalist sistemi korumak ve işçi sınıfı iktidarını önlemektir. Tekelci dönem ve sosyalist devrimler çağına özgü olan faşizmin, egemen sınıf veya sınıflarla amaç birliği vardır. Ancak ‘tekelci burjuvazi her zaman faşizmi ister’ mantığı sakattır. Faşizm ise, bunun tersine her zaman iktidar olmak ister. Bunun için yer yer kendisine çizilen sınırları zorlar. Maraş, Çorum vs. olayları gibi. Ama 12 Eylül cuntası tarafından faşistlerin işkencelerden geçirilmesi, idam sehpalarına çekilmesi, bazılarının sandığı gibi, insanları kandırmak için değil, faşist hareketi geriye itmek içindir. Faşistlerin idam edilmesi, cezaevlerine konulması, sadece milleti kandırmak, eşit ve tarafsız görüntüsü yaratmak amacıyla değil –ki böyle bir görüntü de verilmiş oluyordu– esas olarak faşist hareketi ilerisine gittiği sınırdan geriye itmek içindir.

Türkiye egemen sınıfları faşizmin iktidarına hiçbir zaman ihtiyaç duymadı. Onu sürekli çok taraflı grev kırıcı olarak tuttu ve besledi. Zira onlar için tehlike, hiçbir zaman devletin resmi güçleriyle üstesinden gelinemeyecek düzeye yükselmedi. Faşist hareketi böyle bir

Ancak 1980 sonrası Kurtuluş içerisinde politik, örgütsel, ideolojik boyutlar kazanan tasfiyecilik, aynı zamanda merkez hizbin diğer grupları tasfiyesine de karşılık geldi. Çok boyutlu tasfiyecilik, sonunda, ‘isyan’ derecesinde tepkiyle karşılaştı. Ortaya çıkan örgütsel bunalım karşısında, 1983’te ‘tam-üyelî GMK toplantısı’ olarak anılan toplantı düzenlenmek zorunda kaldı. (Burada, Kurtuluş’un tarihi içerisinde, İsmet Öztürk’ün, Kurtuluş’un oluşumu ve kuruluşunda oynadığı rolün vurgulanmasına karşın, Kurtuluş’un tasfiyesine ve yıkılışına karşı mücadelesine pek değinilmediğine işaret etmekte yarar olabilir.) Başlangıçta kendisini ve bileşimini bile ortakça tanımlayamayacak bir parçalanmışlık içerisinde bir araya gelen ‘tam-üyelî GMK toplantısı’, keskin tartışmalarla dağılma noktasına geldi; ancak büyük ölçüde İsmet Öztürk’ün çabalarıyla, haftalarca sürdü ve belirli ‘uzlaşma’ kararlarıyla sonuçlandı. O, Kurtuluş’u, sosyalizmin uluslararası sorunlarına çözüm arayacak daha geniş bir örgütsel birliğin nüvesi olarak görüyordu. Bu yüzden bütün çabasını, Kurtuluş’u yaşatmak, Kurtuluş’un birliğini sağlamak amacına yöneltti.

Örgütsel bunalımın sonucunda gerçekleşen toplantı sırasında aldığı tutumu ve yaklaşımını şöyle açıklıyor:

“Bizim kurduğumuz Kurtuluş Örgütü silinip süpürülmüş. Üyelikler askıya alınmış (feshedilmiş). Kürdistan örgütü mahalle komitesi gibi dağıtılmış. Yani, yeni bir örgüt kurulmuş. Şaban bize bunu dayatıyor, o geri adım atınca, Doğan başka bir şey dayatıyor. Bunların haklılığı - haksızlığı bir tarafa, sorun olan, birliği dışlayıcı tavırlarda inatlaşmaları. Esas olarak beni de burası ilgilendiriyor. Çünkü ben (kargaya yavrusu şahin görünür misali) bizim örgütümüzden ve bizden çok şey bekliyordum. Beklentim, bizim örgütün bünyeyerek devrim yapması değildi; bundan çok öte, dünya sosyalist hareketleriyle birlikte, varolan sosyalizmin bunalımlarına çözüm aramanın önemli bir parçası olmaya çalışarak bunun kanallarını açmayı zorlamaya gayret etmekte. Bu hedefe yürürken karmakarışık olan Türkiye sosyalist hareketinin derlenip toparlanmasına ilk önceliği vermektir. Reformizmden bireysel terörizme kadar uzanan zıt uçların arayış ve çırpınıları, Marksizm-Leninizmin bilimsel teorisi ışığında galebe çalınmalı, mahkum edilmeli; günümüze kadar olan olumlu - olumsuz bütün örgütsel deneyimlerin değerlendirilmesiyle yetkin ve profesyonelce çalışan bir örgütlenme yaratılmalıydı.” (İsmet Öztürk, *THKP-C’den Kurtuluş’a Mücadele Hayatım*, s. 178)

Ancak, tasfiyeciliğin mahkûm edilmediği bir uzlaşma ve birlik, tasfiyecilikle uzlaşmaya, tasfiyeciliğin yeni biçimler alıp yeni ellerde yükselmesine yol açtı. ‘Tam-üyelî GMK toplantısı’ kararı gereği yapılan çağrı ile ‘örgüte davet edilenler’, örgütsel sorunların tartışılması için toplanan konferans arifesinde bir kere daha

tasfiye edildiler. Görüşmek ve soruna çözüm bulmak için İsmet Öztürk'ün 'beş gün süre' talebi, tasfiyecilik için beş gün beklemeye bile sabrı olmayanlar tarafından geri çevrildi.

Bu gelişmelere, Kurtuluş'un tarihinin ele alındığı geçmiş değerlendirmesinde daha önce de değinilmişti:

"Bu süreçte, 'hizbin başı' nitelemesiyle dışlanan eski merkez üyesine ek olarak bir diğer merkez üyesi de tasfiyeciliğe karşı bayrak açmıştı. Onun GK'lılarla tartışmak üzere istediği beş gün süreyi bile, GMK çoğunluğu, 'tasfiyecilikte beş gün dahi gecikmemek (!) için' kabul etmedi. Böylece konferans, bir kere daha 'atılan', örgütten ihraç edilen GK'lıların katılımı olmadan gerçekleştirildi." ("*Kurtuluş'un 'Yol Ayrımı'*", *Kurtuluş Sosyalist Dergi* 13, Eylül 2010, s. 195)

Yoğun iç tartışmaların gerçekleştiği bu süreçte, İsmet Öztürk artık *bakaret* düzeyine ulaşan polemiklere maruz kalırken 'Karadeniz grubu' da eritilmiş, 'merkez hizip' ilk günlerden beri uğraştığı amacına ulaşmıştı! *Birlik* anlayışını bir kere daha savunan İsmet Öztürk, 1984'teki konferansın ardından, eski yoldaşlarından yolunu ayırdı ve 1980 sonrası Kurtuluş'tan tasfiye edilenlerin oluşturduğu örgütlenmede yerini aldı.

Hareket içindeki kritik tartışmalarda, karşıtları karşısında savunduğu görüşler çürütülmek istendiğinde, onun 'mektepli' olmaması (aslında *diplomasız* olması!), 'eğitimsizlik ve kültürsüzlük' olarak yaftalanmaya çalışıldı. Bu durum, onun siyasal muarızlarının, sosyalizmi, işçi sınıfının kendi eylemi olarak değil de bir çeşit seçkinler yönetimi olarak algıladıklarını açıkça ortaya koyuyordu. Çörtüğün İsmet, kendi sınıfsal kökenlerini yadsımayı ve kendisini işçi sınıfının mücadelesine adanmayı başarmıştı ama beraber Kurtuluş hareketini kurduğu küçük-burjuva kökenli bazı 'doğal önderlerin' kendi sınıfsal kökenlerini yadsımak bir yana, özellikle 1980 darbesi sonrasında küçük-burjuva ideolojisinin yeniden üretimini aslen üstlenerek, işçi sınıfını teorinin merkezinden de sürüp atacaklarını tahmin edemişti! Bu olgu ile 1980 askeri diktatörlüğü koşullarında karşılaştığında ise, birlikte daha fazla yol almalarının koşulları kalmamıştı.

Kurtuluş'tan tasfiye edilenlerin oluşturduğu yeni örgütlenmenin, Kurtuluş'un çoğunluğu tarafından tasfiyeciliğin mahkûm edilmemesine tepki olarak Kurtuluş'tan uzaklaşp girdiği yeni yol arayışının ilerlediği bir aşamada, İsmet Öztürk yolunu bu çizgiden de ayırdı. Daha sonra bazı 'birlik' girişimlerine destek veren İsmet Öztürk, komünist işçi partisinin yaratılmasını hedefleyen "Temel İlkeler" in hazırlanmasında yer aldı. Kasım 2001'de yeniden yayınlanan *Kurtuluş Sosyal-*

list Dergi'nin yazarlarından olan İsmet Öztürk, ömrünün sonuna kadar da, işçi sınıfının komünist partisinin inşasını temel hedefi olarak benimseyen çizginin savunucusu oldu, bu doğrultuda mücadelesini sürdürdü.

Kurtuluş içerisindeki mücadelelerin 1980 sonrası koşullarda aldığı biçim olan tasfiyecilik, ideolojik boyut da kazanmıştı. Örgütsel sorunların çözümü için gündeme gelen 'tam-üyelik GMK toplantısı' sonrasında ise, gerçekleştirilen uzlaşma zemininde yeniden tasfiyecilik kendini göstermiş; 12 Eylül yenilgisine yol açan, dolayısıyla eleştirilmesi, mahkûm edilmesi gereken örgütsel pratiği, tersine mazur göstermek, savunmak üzere, Kurtuluş'un teorik temelleriyle belirgin biçimde çelişen görüşler ileri sürülmüş ve TKKKÖ Konferansında benimsenmişti. İşçi sınıfına dayanmayan bir siyasi hareket yaratılmasını, 'işçi sınıfının faşizme karşı mücadele etmediği', 'faşizmin katlanarak gelişmesini engellemek için küçük-burjuvazi içinde çalışıldığı' vb. gerekçelerle mazur göstermeye çalışarak 'demokratik görevleri işçi sınıfının dışındaki sınıflara yükleyen' ve böylece Kurtuluş'un teorik temellerinden sapan bu anlayış karşısında tutum alan İsmet Öztürk, Kurtuluş'un teorik saptamalarını marksizme dayanarak savunurken, bu temelde de, *faşizme karşı mücadele, işçi sınıfının tarihsel misyonu, işçi sınıfının komünist partisi* gibi konulardaki görüşlerini ifade etmişti.

İsmet Öztürk, o dönemde yazdığı yazılarında örgütsel sorunlar üzerine tartışmalar sürdürdüğü gibi, teorik temellerine aykırı değerlendirme ve önermelerle Kurtuluş'tan sapan çizginin ideolojik saldırılarına karşı da mücadele etmiş, marksizmi savunmuştu. Kurtuluş'un teorisinde faşizmin engellenmesi için işçi sınıfına belirleyici rol tanınmışken 'işçi sınıfının faşizme duyarsızlığı' gerekçesiyle küçük-burjuvazi içinde çalışılmasının savunulmasını 'teorinin pratiğe uydurulması' olarak nitelemişti:

"Teori ile pratiğin birbiri ile olan ve doğal karşılanabilecek ve kısa zamanda uyum sağlayabilecek bazı çelişkilerinin dışında, elbette uzun zaman uyumsuz sürmesi mümkün değildir. Bu durumda ya yeni bir organizasyon gerekir veya şimdi bizde olduğu gibi teoriyi pratiğe uydurmaya zorlanırsın. Bunun en bariz örneği, 1980 öncesi yayınlarımızda, faşizmin önüne işçi sınıfı dikilmez ise, faşizmi gemlemenin olanaksız olduğunu sürekli vurgulamamıza karşın, şimdi kalkıp işçi sınıfının faşizme duyarsız olduğunu, bundan dolayı faşizmin kitle tabanı edinmek istediği küçük-burjuvazi içinde çalıştığımızı, eğer bunu yapmazsak faşizmin katlanarak büyüyeceğini savunabiliyoruz. Neden? Çünkü teoride başka şeyler söylememize rağmen, pratikte bunu yapmamız bizi artık köşeye sıkıştırdı. Ya bun-